

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA GOSPODARSTVO
URAD RS ZA INTELKTUALNO LASTNINO

Kotnikova 6, 1000 Ljubljana

T: 01 620 31 00
F: 01 620 31 11
E: sipo@uil-sipo.si
www.uil-sipo.si

Združenje SAZAS
Matjaž Zupan, predsednik upravnega odbora
Špruha 19
1236 Trzin

Številka: 31221-13/2011-1/105
Datum: 31.03.2011

V primeru odgovora se sklicujte na našo številko!

Zadeva: **Seznanitev z dejstvi in okoliščinami, ugotovljenimi pri izvajanju nadzora**

Urad Republike Slovenije za intelektualno lastnino (v nadaljevanju: urad) kot pristojni organ v skladu s prvim odstavkom 162. člena Zakona o avtorski in sorodnih pravicah (Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo in št. 68/08, v nadaljevanju: ZASP) nadzoruje, ali kolektivna organizacija izvaja naloge v skladu z ZASP. Če urad ugotovi kršitve določb ZASP, na podlagi prvega odstavka 162.a člena ZASP s sklepom odredi kolektivni organizaciji, da v določenem roku odpravi ugotovljene kršitve določb ZASP. Če urad ugotovi, da so nastale okoliščine, ki bi bile razlog za zavrnitev izdaje dovoljenja, če kolektivna organizacija ne opravlja svoje dejavnosti v skladu s 146. členom ZASP ali če kolektivna organizacija večkrat krši določbe ZASP, z odločbo odvzame izdano dovoljenje (drugi odstavek 162.a člena ZASP). V skladu s četrtem odstavkom 162.a člena ZASP pristojni organ ne more izdati odločbe po drugem odstavku ali tretjem odstavku tega člena, če kolektivni organizaciji pred tem ne odredi odprave ugotovljenih kršitev.

Glede na dosedanja sodno prakso (npr. sodba Upravnega sodišča RS opr. št. I U 25/2009-31 z dne 4.11.2009) urad ne more s sklepom odrediti kolektivni organizaciji odprave ugotovljenih kršitev ZASP, če ji ni prej v skladu s prvim odstavkom 9. člena Zakona o splošnem upravnem postopku (Uradni list RS, št. 24/06, 105/06 – ZUS-1, 126/07, 65/08 in 8/10, v nadaljevanju: ZUP) omogočil, da se seznanijo z vsemi dejstvi in okoliščinami, na podlagi katerih bi urad lahko izdal sklep po prvem odstavku 162.a člena ZASP. Poleg tega pristojni organ po četrti točki 146. člena ZUP ne sme izdati odločbe, preden ne da stranki možnosti, da se izreče o dejstvih in okoliščinah, ki so pomembna za izdajo odločbe. Urad zato Združenje skladateljstev in avtorjev za zaščito avtorske pravice Slovenije (v nadaljevanju: Združenje SAZAS) v nadaljevanju tega dopisa seznanja z dejstvi in okoliščinami, ki jih je urad ugotovil pri opravljanju nadzora po uradni dolžnosti nad zakonitim delovanjem Združenja SAZAS, o katerih **se ima Združenje SAZAS v skladu z 9. členom ZUP pravico izjaviti v roku 8 dni od vročitve tega dopisa.**

Združenju SAZAS je bilo dne 12. 3. 1998 izdano dovoljenje št. 800-3/96 za kolektivno upravljanje avtorskih pravic na delih s področja glasbe v naslednjih primerih njihovega izkoriščanja: 1. javne priobčitve neodrskih glasbenih del (male glasbene pravice), vključno s kabelsko retransmisijo; 2. reproduciranje glasbenih del na fonogramih in videogramih (mehanične pravice); 3. dajanje v najem fonogramov in videogramov z glasbenimi deli; 4. javno posojanje fonogramov in videogramov z glasbenimi deli; 5. reproduciranje in javne priobčitve glasbenih del v okviru propagandnih sporočil, ki trajajo do 60 sekund; 7. reproduciranje

glasbenih del s tonskim in vizualnim snemanjem za privatno ali drugo lastno uporabo. Slednjé se nanaša samo na razdeljevanje nadomestil med upravičence.

Urad je s pozivom št. 31221-8/2010-1 (101) z dne 28.5.2010 (v nadaljevanju: poziv) Združenje SAZAS pozval, da uradu v roku 30 (trideset) dni od vročitve poziva odpravi v pozivu ugotovljene kršitve ZASP (poziv je bil Združenju SAZAS vročen 15. 6. 2010). Ena od ugotovljenih kršitev se je nanašala na 11. člen statuta Združenja SAZAS z dne 26. 6. 2008, za katero je urad v pozivu ugotovil, da jo je potrebno spremeniti tako, da bo v skladu s 153. in 21. členom ZASP.

Urad je v pozivu opozoril, da je določba 11. člena statuta, ki omogoča, da Združenje SAZAS obremeni sklad za male glasbene avtorske pravice z zneskom, ki je namenjen za spodbujanje in promocijo glasbenih kulturnih dejavnosti, v nasprotju s 153. členom ZASP in osnovno določbo 21. člena ZASP, ki varuje premoženjske interese avtorja. V skladu s prvim odstavkom 153. člena ZASP mora kolektivna organizacija prihodek iz svoje dejavnosti nameniti za avtorske honorarje imetnikom pravic (gl. tudi 7. točka prvega odstavka 146. člena ZASP – kolektivne organizacije delijo zbrana sredstva imetnikom pravic v skladu z vnaprej določenimi pravili delitve) in za pokrivanje stroškov poslovanja. ZASP ne predvideva ustanavljanja posebnih skladov za npr. namene spodbujanja in promocije, saj izrecno določa, da se lahko zbrana sredstva namenijo le za delitev med upravičene imetnike pravic in za pokritje stroškov poslovanja kolektivne organizacije.

Ker pa se imetniki pravic svojim avtorskim honorarjem ali nadomestilom, ki jih je kolektivna organizacija zbrala za njihov račun, vedno lahko odpovejo v celoti ali v določenem delu, bi bilo mogoče ustanoviti poseben sklad in v tak sklad odvajati sredstva le z izrecnim soglasjem vsakega posameznega imetnika avtorskih pravic, ki bi se v celoti ali v delu odpovedal svojemu honorarju. V posebne sklade bi bilo tako mogoče odvajati del avtorskih honorarjev ali nadomestil le od sredstev, ki (glede na dejansko uporabo – 21. člen ZASP) pripadajo tistim upravičencem, ki so kolektivno organizacijo pooblastili za upravljanje svojih pravic (prvi odstavek 151. člena ZASP). Ti imetniki pravic bi se lahko, vsak posebej, odpovedali (ne pa tudi morali!) delu sredstev, ki so bila zbrana za njihov račun, in pooblastili kolektivno organizacijo, da ta sredstva porabi za določene namene, npr. promocijo. Glede na 153. člen ZASP pa v posebne sklade oziroma za porabo zbranih sredstev v druge namene, kot so avtorski honorarji in pokrivanje stroškov poslovanja, ni mogoče odvajati deležev od sredstev, ki so bila zbrana za račun tistih imetnikov pravic, katerih pravice kolektivna organizacija upravlja brez pooblastila imetnika pravic, torej na podlagi ZASP (tretji odstavek 151. člena ZASP). Kakršno koli odvajanje nekega deleža sredstev iz tistega dela sredstev, ki so bila zbrana na podlagi t.i. obveznega kolektivnega upravljanja pravic (1. točka prvega odstavka 147. člena, tretji odstavek 151. člena ZASP), je zato v nasprotju s 153. členom ZASP in pomeni tudi oškodovanje upravičenih imetnikov pravic, četudi bi tak sklep sprejela skupščina – sklep skupščine v tem primeru, ko gre za odpoved dela avtorskega honorarja, ki pripada posameznemu avtorju ali imetniku avtorske pravice, ne sme nadomestiti volje posameznika. Svoji pravici se namreč lahko odpove le vsak posamezen avtor ali imetnik avtorske pravice, zato v tem primeru niti volja "večine" ne zadostuje, še manj pa volja skupščine, v kateri nimajo vsi avtorji in imetniki avtorske pravice pravice do glasovanja. Pri tem je urad še opozoril, da kolektivna organizacija imetnikom pravic, ki bi se želeli včlaniti vanjo, ne sme določiti pogojev, ki jih ZASP ne določa, in da tudi ne bi smela pogojevati včlanitve v kolektivno organizacijo z npr. odpovedjo delu honorarja v korist nekega sklada – imetniki pravic, ki se ne bi želeli odpovedati deležu honorarjev, bi se zato še vedno lahko včlanili v kolektivno organizacijo in bili v celoti upravičeni do avtorskih honorarjev, ki jim pripadajo.

Navedeni del poziva se je nanašal na 11. člen statuta z dne 26. 6. 2008. Statut je bil dne 19. 4. 2010 spremenjen in dopolnjen, vendar je 11. člen po vsebini ostal nespremenjen, kar je obrazloženo v nadaljevanju.

Na poziv urada je Združenje SAZAS odgovorilo 9. 8. 2010. Pod točko 7 je glede skladnosti 11. člena statuta z določbami ZASP napisalo, da se strinja z uradom, da ZASP ne predvideva možnosti obremenitve sklada malih avtorskih pravic z zneski, ki bi bili namenjeni bodisi socialni zaščiti članov ali promociji kulturnih dejavnosti, je pa to praksa v drugih državah. Glede na to, da ZASP tega izrecno ne predvideva, se Združenje SAZAS strinja z uradom, da je poraba sredstev v te namene dopustna le ob pogoju, da se s tem strinjajo avtorji. Vendar pa po mnenju

Združenja SAZAS edina možnost soglašanja z ustanovitvijo takih skladov ni zgolj izrecno soglasje vsakega posameznega avtorja, ampak tudi drugi načini, npr. sprejem pogojev članstva. Združenje SAZAS zaključuje, da je zahteva urada po spremembi 11. člena statuta neutemeljena. Urad je namreč leta 1998 z izdajo dovoljenja Združenju SAZAS odobril tako določbo statuta kot skladno z ZASP. Tako je določbo o obremenitvi sklada malih avtorskih pravic z zneski, namenjenimi socialni zaščiti članov in promociji kulturnih dejavnosti, vseboval III. in IV. odstavek 13. člena statuta iz 1998, ter III. in IV. odstavek 11. člena statuta iz 1993. Take obremenitve sklada malih avtorskih pravic ni poznal niti ZASP 1995, zato po mnenju Združenja SAZAS po izdaji dovoljenja Združenju SAZAS za opravljanje dejavnosti kolektivnega upravljanja avtorskih pravic na glasbenih delih po letu 1998 tudi ni bilo nobene potrebe po uskladitvi obstoječega statuta z določbami ZASP. Združenje SAZAS trdi, da je tako ravnalo in še danes ravna v skladu s pravnomočnim dovoljenjem iz leta 1998 oziroma dejanskim stanjem, ki je bilo podlaga za izdajo dovoljenja.

Urad je ugotovil, da je 11. člen statuta z dne 26. 6. 2008, dopolnjen in spremenjen dne 19. 4. 2010, v nasprotju s prvim odstavkom 153. člena ZASP.

Prvi odstavek 153. člena ZASP določa, da mora kolektivna organizacija prihodek iz svoje dejavnosti nameniti za avtorske honorarje članov in za pokrivanje stroškov poslovanja, v skladu z letnim načrtom, ki ga sprejme skupščina kolektivne organizacije. ZASP ne predvideva ustanavljanja posebnih skladov za npr. namene spodbujanja in promocije, saj izrecno določa, da se lahko zbrana sredstva namenijo le za delitev med upravičene imetnike pravic in za pokritje stroškov poslovanja kolektivne organizacije.

Urad je v okviru nadzora iz drugega odstavka 162. člena ZASP po uradni dolžnosti ugotovil, da statut Združenja SAZAS z dne 26. 6. 2008 vsebuje določbo, po kateri je mogoče prihodke iz dejavnosti Združenja SAZAS nameniti ne le za avtorske honorarje članov in za pokrivanje stroškov poslovanja, kot določa prvi odstavek 153. člena ZASP, temveč tudi za spodbujanje in promocijo glasbenih kulturnih dejavnosti. 11. člen statuta z dne 26. 6. 2008 je namreč določal, da Združenje SAZAS lahko sklad za male glasbene avtorske pravice obremeni z zneskom, ki je namenjen za spodbujanje in promocijo glasbenih kulturnih dejavnosti. Ker prvi odstavek 153. člena ZASP izrecno določa, da mora kolektivna organizacija prihodek iz svoje dejavnosti nameniti za avtorske honorarje članov in za pokrivanje stroškov poslovanja, urad ugotavlja, da je 11. člen statuta z dne 26. 6. 2008 v nasprotju s prvim odstavkom 153. členom ZASP.

Spremembe in dopolnitve statuta z dne 19. 4. 2010 so vključevale tudi 11. člen statuta, ki pa se po vsebini ni spremenil, saj določa, da Združenje SAZAS lahko sklad za male glasbene avtorske pravice obremeni z zneskom, ki je namenjen za spodbujanje in promocijo glasbenih kulturnih dejavnosti ter spodbujanje kulturne raznolikosti v skladu s Konvencijo o varovanju in spodbujanju raznolikosti kulturnih izrazov. Sprememba oziroma dopolnitev se nanaša na zadnji del prvega odstavka 11. člena, in sicer je dodano besedilo: »ter spodbujanje kulturne raznolikosti v skladu s Konvencijo o varovanju in spodbujanju raznolikosti kulturnih izrazov.«. Vsebina 11. člena statuta ostaja torej nespremenjena, in še vedno omogoča, da se prihodek iz dejavnosti Združenja SAZAS ne nameni le za avtorske honorarje in pokrivanje stroškov kolektivne organizacije temveč tudi za druge namene. Urad zato ugotavlja, da je tudi 11. člen statuta, kot je bil spremenjen in dopolnjen dne 19. 4. 2010, v nasprotju s prvim odstavkom 153. členom ZASP.

Združenja SAZAS v odgovoru z dne 9. 8. 2010 navaja, da se strinja z uradom, da ZASP ne predvideva možnosti obremenitve sklada malih avtorskih pravic z zneski, ki bi bili namenjeni bodisi socialni zaščiti članov ali promociji kulturnih dejavnosti, je pa to praksa v drugih državah. Urad v zvezi s to navedbo Združenja SAZAS poudarja, da morajo kolektivne organizacije, ki delujejo na območju Republike Slovenije in imajo za kolektivno upravljanje pravic dovoljenje urada, delovati v skladu s slovensko zakonodajo, v konkretnem primeru z določbami ZASP. Prakso v drugih državah je mogoče upoštevati le, če ta ni v nasprotju z domačim pravnim redom. Pri tem urad še dodaja, da področje kolektivnega upravljanja pravic na ravni Evropske skupnosti ni poenoteno, saj tega področja ne ureja noben akt Evropske skupnosti.

Združenje SAZAS se strinja z uradom tudi v tem, da je poraba sredstev v namene, ki niso določeni v prvem odstavku 153. člena ZASP, dopustna le ob pogoju, da se s tem strinjajo

avtorji. Vendar pa po mnenju Združenja SAZAS edina možnost soglašanja z ustanovitvijo takih skladov ni zgolj izrecno soglasje vsakega posameznega avtorja, ampak tudi drugi načini, npr. sprejem pogojev članstva. Urad glede tega ugotavlja, da Združenje SAZAS na podlagi tretjega odstavka 151. člena ZASP pravice iz 147. člena ZASP upravlja brez pogodbe z avtorjem, torej zgolj na podlagi ZASP. V teh primerih imetniki pravic ne sklenejo pogodbe z Združenjem SAZAS in se vanj ne včlanijo, zato ne sprejmejo pogojev članstva. Urad tudi ugotavlja, da Združenje SAZAS ne sme odvajati deležev od sredstev, ki so bila zbrana za račun tistih imetnikov pravic, katerih pravice upravlja brez pooblastila imetnika pravic, torej na podlagi ZASP. Kakršno koli odvajanje nekega deleža sredstev iz tistega dela sredstev, ki so bila zbrana na podlagi t.i. obveznega kolektivnega upravljanja pravic (1. točka prvega odstavka 147. člena, tretji odstavek 151. člena ZASP), je zato v nasprotju s 153. členom ZASP in pomeni tudi oškodovanje upravičenih imetnikov pravic, četudi bi tak sklep sprejela skupščina – sklep skupščine v tem primeru, ko gre za odpoved dela avtorskega honorarja, ki pripada posameznemu avtorju ali imetniku avtorske pravice, ne sme nadomestiti volje posameznika. Svoji pravici do avtorskega honorarja v delu ali v celoti se namreč lahko odpove le vsak posamezen avtor ali imetnik avtorske pravice, zato v tem primeru niti volja "večine" ne zadostuje, še manj pa volja skupščine, v kateri nimajo vsi avtorji in imetniki avtorske pravice pravice do glasovanja. V posebne sklade bi bilo tako mogoče odvajati del avtorskih honorarjev ali nadomestil le od sredstev, ki (glede na dejansko uporabo – 21. člen ZASP) pripadajo tistim upravičencem, ki so kolektivno organizacijo pooblastili za upravljanje svojih pravic (prvi odstavek 151. člena ZASP). Ti imetniki pravic bi se lahko, vsak posebej, odpovedali (ne pa tudi morali!) delu sredstev, ki so bila zbrana za njihov račun, in pooblastili kolektivno organizacijo, da ta sredstva porabi za določene namene, npr. promocijo.

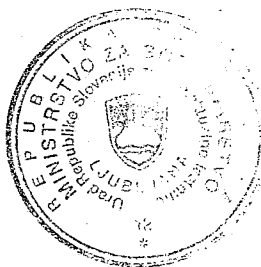
Združenje SAZAS v odgovoru z dne 9. 8. 2010 zaključuje, da je zahteva urada po spremembi 11. člena statuta neutemeljena. Urad je namreč leta 1998 z izdajo dovoljenja Združenju SAZAS odobril tako določbo statuta kot skladno z ZASP. Tako je določbo o obremenitvi sklada malih avtorskih pravic z zneski, ki so namenjeni socialni zaščiti članov in promociji kulturnih dejavnosti, vseboval III. in IV. odstavek 13. člena statuta iz 1998, ter III. in IV. odstavek 11. člena statuta iz 1993. Take obremenitve sklada malih avtorskih pravic ni poznal niti ZASP 1995, zato po mnenju Združenja SAZAS po izdaji dovoljenja Združenju SAZAS za opravljanje dejavnosti kolektivnega upravljanja avtorskih pravic na glasbenih delih po letu 1998 tudi ni bilo nobene potrebe po uskladitvi obstoječega statuta z določbami ZASP. Združenje SAZAS trdi, da je tako ravnalo in še danes ravna v skladu s pravnomočnim dovoljenjem iz leta 1998 oziroma dejanskim stanjem, ki je bilo podlaga za izdajo dovoljenja. Urad glede teh navedb ugotavlja, da je 154. člen Zakona o avtorski in sorodnih pravicah iz leta 1995 (Uradni list RS, št. 21/95), ki je veljal v času izdaje dovoljenja št. 800-3/1996, določal, da kolektivna organizacija sprejme pravilnik o delitvi zbranih avtorskih honorarjev in nadomestil, ki mora biti v skladu s temeljnimi načeli tega zakona in statuta ter mora izključiti vsako arbitrarnost (prvi odstavek). Drugi odstavek tega člena je določal, da mora delitev upoštevati načelo spodbujanja in podpiranja kulturnometniških stvaritev, ki so pomembna za razvoj kulture. Ta določba neposredno ne ureja ustanovitve promocijskih in podobnih skladov, vendar omogoča, da se pri delitvi prihodkov upošteva tudi kriterij pomembnosti za razvoj kulture, kar posredno vodi k možnosti ustanovitve promocijskih in podobnih skladov. Poleg navedenega urad ugotavlja, da ZASP iz leta 1995 ni vseboval člena, ki bi izrecno določal, za katere namene je mogoče uporabiti prihodke kolektivne organizacije in bi s tem posledično takšne sklade prepovedal, kot jo vsebuje ZASP. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o avtorski in sorodnih pravicah – ZASP -B (Uradni list RS, št. 43/04) je s 17. členom spremenil celotni 2. oddelek Šestega poglavja, ki se nanaša na kolektivno upravljanje pravic. Uzakonil je nov 153. člen, ki v prvem odstavku izrecno določa, da mora kolektivna organizacija prihodek iz svoje dejavnosti nameniti za avtorske honorarje in za pokrivanje stroškov poslovanja. S tem je ZASP izrecno onemogočil uporabo prihodkov za druge namene, vključno z ustanovitvijo promocijskih in podobnih skladov, brez predhodnega soglasja imetnikov pravic. V prehodnih in končnih določbah ZASP -B (26. člen) je določeno, da kolektivne organizacije uskladijo svoje delovanje z določbami tega zakona v enem letu od uveljavitve tega zakona. Urad zato ugotavlja, da bi Združenje SAZAS moralo v enem letu od uveljavitve ZASP-B 11. člen statuta uskladiti z določbami ZASP-B, vendar Združenje SAZAS tega ni storilo, s čimer je kršilo prehodno določbo 26. člena ZASP-B.

Ker 11. člen statuta z dne 26. 6. 2008, dopolnjen in spremenjen dne 19. 4. 2010, določa, da Združenje SAZAS lahko sklad za male glasbene avtorske pravice obremeni z zneskom, ki je

namenjen za spodbujanje in promocijo glasbenih kulturnih dejavnosti ter spodbujanje kulturne raznolikosti v skladu s Konvencijo o varovanju in spodbujanju raznolikosti kulturnih izrazov, ne da bi pri tem določal, da je takšna obremenitev dovoljena le za tiste imetnike pravic, ki se s tako obremenitvijo strinjajo, je urad ugotovil, da Združenje SAZAS krši prvi odstavek 153. člena ZASP.

V prehodnih in končnih določbah ZASP –B (26. člen) je določeno, da kolektivne organizacije uskladijo svoje delovanje z določbami tega zakona v enem letu od uveljavitve tega zakona. ZASP-B je začel veljati 11. 5. 2004, kar pomeni, da bi Združenje SAZAS moralo svojo svoje delovanje uskladiti do 11. 5. 2005. Od tega datuma naprej Združenje SAZAS ne bi smelo avtorskih honorarjev in nadomestil obremeniti z zneski za promocijski sklad brez predhodnega soglasja imetnikov pravic. Urad zato ugotavlja, da so vse obremenitve, ki so bile opravljene od 11.5.2005 naprej brez soglasja imetnikov pravic, v nasprotju z ZASP in je zato potrebno, da se tistim imetnikom pravic, ki so bili zaradi teh obremenitev oškodovani, manjkajoči zneski vrnejo, pri čemer je potrebno upoštevati ključ delitve iz tistih let, v katerih so bile obremenitve izvedene. Urad bo od Združenja SAZAS zahteval, da mu pošlje dokumentacijo, iz katere bo razvidno, da je bilo to storjeno.

Če se Združenje SAZAS v roku 8 dni od vročitve tega dopisa ne bo izreklo o zgoraj navedenih dejstvih in okoliščinah, bo urad nadaljeval postopek nadzora, ali Združenje SAZAS izvaja naloge v skladu z ZASP, in bo Združenju SAZAS v skladu s prvim odstavkom 162.a člena ZASP s sklepom odredil, da v določenem roku odpravi ugotovljene kršitve določb ZASP.

Petra Boškin
sekretarka

Vročiti:

- Združenju SAZAS, Špruha 19, 1236 Trzin, obvezno osebno